

Görögország az újkorban

DOI 10.1432/belv.2014.1.9

BALOGH ÁDÁM (2013): *Fejezetek Görögország újkori történetéből. A szabadságharctól napjainkig*. Szeged, Magyarországi Görögök Kulturális Egyesülete – Csongrád megyei Helyi Csoport, 188 p.

A Balkán-félsziget története, s elsősorban Görögország újkori története iránt érdeklődők minden biznnyal nem először találkozhatnak Balogh Ádám nevével, hiszen a szerző több tanulmányt és monográfiát is publikált a témából. Egyike ezeknek a 2011-ben megjelent *A nacionalizmus szerepe a görög külpolitikai gondolkodásban 1897–1912*, mely a szerző doktori értekezése. Jelen könyve a Szegedi Görög Füzetek sorozat hetedik részeként jelent meg.

Az olvasó számára már a könyv külalakja is megnyerő lehet, hiszen a borítón a Korinthoszi-csatorna 1893-as ünnepélyes megnyitása látható. A bevezető fejezet egyfajta rövid eligazítást ad azon olvasók számára is, akik kevésbé jártasak az ókori görög történelemben, így nyújtván kapaszkodót az újkori események megértéséhez.

Az első fejezet *A függetlenség kivívása: harc a török uralom ellen* címet kapta. Fontos kiemelni és a szerző meg is teszi, hogy a görög függetlenség több évszázados eltűnése után, azt harccal kellett kivívni az egész területet uraló korabeli nagyhatalom, az Oszmán Birodalom ellen. Az eseménytörténet vizsgálása mellett olyan kultúrtörténeti csemegékről is értesülhetünk, mint például a spanyol író Cervantes és az 1571-es lepantói csata közös vonatkozásai.¹

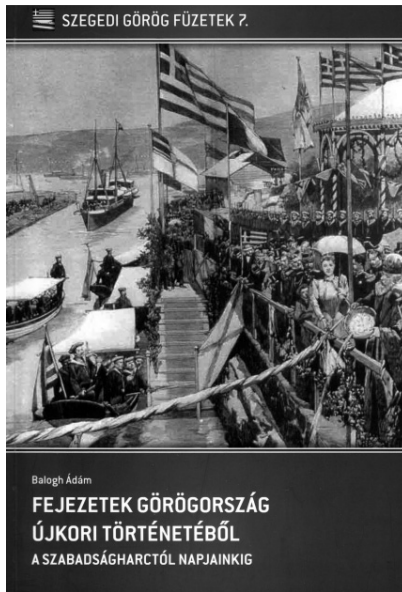
A második fejezetben olvashatunk – többek között – arról, hogy miként lehetett görög király

egy bajor (I. Othon), majd egy dán (I. György) nemesi család sarja. Szintén ebben a fejezetben esik szó az első újkori olimpiáról (1896, Athén), melynek jó pár magyar vonatkozásáról a következőket olvashatjuk: „Az első magyar bajnok Hajós Alfréd volt, aki 100, valamint 1200 méteres úszásban is első helyet szerzett. Mindezt úgy, hogy a versenyt a nyílt tengeren rendezték, ami erősen hullámozott és a víz 10 Celsius-fok körüli volt. A helyi sajtó „magyar delfinként” emlegette a később építészként is elismert sportolót.”²

A következő részben a görögök I. világháborús részvételéről és az azt követő békékről szól a szerző. Itt kerülnek bemutatásra a háborús események

mellett a Görögország területi változásait is befolyásoló sèvres-i és a lausanne-i békeszerződések. A mellékelt térképeknek köszönhetően vizuálisan is megjelennek ezek a változások, jól szemléltetve az egymásnak feszülő görög és török érdekeket. Emellett a demográfiai statisztikák is hasznára válnak a műnek, betekintést adnak a térség rendkívül komplex nemzetiségi, etnikai és vallási viszonyaiba. Szintén ebben a fejezetben tudhatunk meg többet a – sokszor még a történészek számára is kevésbé ismert – Metaszsz diktatúráról. Az ország olasz–német–bolgár megszállása mellett a görög holokausztról is

tájékoztatót kapunk³, sőt, egy bélyegkülönlegesség is helyet kapott a fejezetben, melyen Nagy Imre, az 1956-os forradalom mártírja látható. A *Polgárháború* című alfejezet a nemzetközi erőterben is elhelyezi a konfliktust, elemzésébe bevonva az ekkor kialakuló bipoláris világ főbb szereplőinek érdekeit és a térséggel kapcsolatos elképzeléseit. A görög és magyar történelem összekapcsolódásának lehetünk tanúi, hiszen a polgárháborúban vesztes kommunisták egy része Magyarországra emigrált, s

¹ BALOGH 2013. 14.

² BALOGH 2013. 47.

³ BALOGH 2013. 88–89.

az ekkor alapított Görögfalván, később Beloianisz településen találtak új otthonra.⁴

Az *Út a diktatúrához (1950–1974) és Ciprus kérdése* című részekben a II. világháború és a polgárháború által sújtott ország lényegesebb belpolitikai (éhínség, lakáshiány, vízhiány) és külpolitikai (a Marshall-segély és a NATO tagság kérdése) kihívásairól ír bővebben. A jelentősebb görög diaszpórák kialakulásának előzményeit és mikéntjét is górcső alá veszi az író, választ adván arra a kérdésre is, hogy miként lehetséges, hogy Melbourne Richmond nevű negyede a világ harmadik legnépesebb görög városa.⁵ Az 1967–1974 közötti időszak, azaz *Az ezredesek diktatúrájáról*, valamint a különösen komplikált *Ciprusi kérdéstről* is itt szerezhetünk további ismereteket. Sokak számára bizonyosan ismerősen cseng Makariosz ciprusi érsek neve, akiről itt bővebben is olvashatunk.

Az utolsó fejezetben *A Demokrácia kiépülése és az uniós tagság 1974 után* címmel a diktatúrát követő időszakról egészen napjainkig követhetjük nyomon Görögország történetét, annak főbb eseményeit, fordulópontjait, kihívásait és az azokra adott megoldási alternatívákat. A ma embere számára vélhetően megdöbbentő adat, mely a problémák súlyosságát jelzi, hogy a görög lakosság ⅔-a analfabéta volt a második világháború után.⁶ Részletesen bemutatásra kerülnek a meghatározó politikai pártok (Új Demokrácia, Paszok, Görög Kommunista Párt), valamint a görög külpolitikai irányvonal változásai. Az 1980-as évek gazdaságának elemzése pedig segít megérteni a közelmúlt görög politikai eseményeit, azoknak történeti hátterét világítja meg. Külpolitikai konfliktusok a szomszédos államokkal; Törökországgal, a Macedón Köztársasággal és Albániával fordultak elő. A görög–török viszonyról, határvitákról részletesen olvashatunk a záró fejezetben. Ehhez kapaszkodót nyújtanak a térképek, melyek szemléltetik a két fél sokszor markánsan eltérő álláspontját. Macedónia esetében már a névválasztás is összetűzésekhez vezet(ett) a két ország külpolitikájában, hiszen a Thesszaloniki központú görög közigazgatási egység a Makedónia nevet viseli.⁷ Az elemzés erőssége, hogy a szerző a szakirodalmon és a levéltári for-

rásokon kívül saját tapasztalatait, megfigyeléseit is beépíti, amivel életszerűvé teszi leírásait, elemzéseit. A függetlenségét 1912. november 28-án elnyert Albánia és Görögország között területi vitát képez Észak-Epirosz, melyet mindkét fél a magáénak követel. A probléma azonban ennél összetettebb, hiszen az albán illegális bevándorlók helyzetének megoldatlansága sem kedvez a kétoldalú kapcsolatok javulásának.

Zárásként a szerző olyan közelmúltbeli eseményeket is bemutat, mint a drachma euróra cserélése, a 2004-es athén-i olimpia, a 21. századi menekültkérdés, valamint a gazdasági válság és a hagyományos pártstruktúra összeomlása.

Balogh Ádám könyve igényes munka, s megállapíthatjuk, hogy a címben tett ígéretnek megfelelően egy átfogó képet ad Görögország újkori történetéről. A magyar olvasóközönség számára talán nehezen olvasható, kevésbé ismert nevek közül a fontosabbakról írt életrajzok segítik az eligazodást. A *Mellékletek* között fellelhető az uralkodók, köztársasági elnökök és miniszterelnökök névsora; kronológia, valamint a felhasznált művek bibliográfiája. Ezért nem csak a történészeknek, hanem a téma iránt érdeklődő, a jelen politikai eseményeinek mélyebb összefüggéseit kereső olvasóközönségnek is bátran ajánlom a művet. *

BARACS RÓBERT ISTVÁN baracsrobert@gmail.com

⁴ BALOGH 2013. 96–97..

⁵ BALOGH 2013. 104.

⁶ BALOGH 2013. 124.

⁷ BALOGH 2013. 124.